

Вплив економічних чинників на міграційну активність населення в регіонах України

Гончарук А.В.

аспірант кафедри економіки підприємства
Кам'янець-Подільського національного університету
імені Івана Огієнка

Статтю присвячено вивченню міграційної активності українського населення. Проаналізовано статистичні аспекти зовнішньої міграції. Визначено основні економічні чинники, що впливають на міграційну активність українців. Обґрунтовано шляхи і напрями економічних трансформацій соціально-економічного розвитку для зменшення витоку трудових ресурсів та збільшення трудової активності у нашій державі.

Ключові слова: міграційна активність, еміграція, трудові ресурси, фонд заробітної плати, рівень безробіття, економічна активність населення, обсяг житлового будівництва.

Гончарук А.В. ВЛИЯНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ФАКТОРОВ НА МИГРАЦИОННУЮ АКТИВНОСТЬ НАСЕЛЕНИЯ В РЕГИОНАХ УКРАИНЫ

Статья посвящена изучению миграционной активности украинского населения. Проанализированы статистические аспекты внешней миграции. Определены основные экономические факторы, влияющие на миграционную активность украинцев. Обоснованы пути и направления экономических трансформаций социально-экономического развития для снижения миграционного оттока трудовых ресурсов и повышения трудовой активности в пределах нашего государства.

Ключевые слова: миграционная активность, эмиграция, трудовые ресурсы, фонд заработной платы, уровень безработицы, экономическая активность населения, объем жилищного строительства.

Honcharuk A.V. THE INFLUENCE OF ECONOMIC FACTORS ON THE MIGRATION ACTIVITY OF THE POPULATION IN THE REGIONS OF UKRAINE

The article is devoted to the study of the migration activity of the Ukrainian population. The statistical aspects of outward-bound migration are analyzed. The basic economic factors influencing the migratory activity of Ukrainians are determined. The ways and directions of economic transformation of socio-economic development are established with a view to reducing workforce migration and increasing the labor activity within our state.

Keywords: migratory activity, emigration, workforce, wage fund, unemployment rate, economic activity of the population, scope of housing construction.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Останні десятиліття проблема зовнішньої міграції українського населення постає особливо гостро. Євроінтеграційна політика нашої держави посилює міграційні процеси, а дисбаланс доходів населення порівняно з доходами в європейських країнах стає мотивостимулюючим чинником пошуку можливості ефективного використання власних трудових активів. Потік міграційних процесів спрямовується до економічних держав, де ціна на ринку праці демонструє тенденції до зростання. Такими регіонами виступають зазвичай країни Європи, Америки, Росія.

Водночас зростання міграційних потоків формує дефіцит робочих кадрів у нашій державі, що потенційно загрожує її економічній стабільності. У зв'язку із цим дослідження основних економічних чинників зовнішньо

спрямованої міграції дає змогу українським науковцям визначити шляхи регулювання механізмів міграційної активності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняні вчені основну увагу приділяють з'ясуванню питань, пов'язаних із дослідженням міграційних намірів трудових мігрантів (Д. Мельничук), вивченню основних соціально-економічних характеристик міграційних рухів (Л. Воловик, А. Гайдуцький, В. Чорна), формулюванню правових основ трудової міграції (С. Фомішин, І. Шутак). В окремих дослідженнях здійснено оцінку ефективності функціональних механізмів управління міграційними потоками в межах європейського простору (В. Чорна). У працях науковців (Р. Чорний) розроблено пропозиції щодо вдосконалення процесів трудової міграції. Водночас є й не вирішені частини загальної про-

блеми. Поза увагою залишено дослідження впливу економічних чинників на міграційну активність населення в регіонах України. Це актуальне питання, оскільки саме тенденції економічного та соціального розвитку регіонів значною мірою формують динаміку та обсяг міграційної активності.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті – дослідити вплив економічних чинників на міграційну активність населення в регіонах України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Міграційну активність характеризує динаміка територіального руху населення. Трудовою міграцією вважають сукупність усіх форм територіального переміщення населення, пов'язаного з трудовою діяльністю. Ці переміщення можуть мати різні причини. Основними чинниками виступають економічні та соціальні фактори. Рідше трудова міграція відбувається через політичні та релігійні причини [7, с. 289].

Досліджуючи основні тенденції державної міграційної та економічної політики, В. Чорна виокремлює чинники, які сприяють урегулюванню міграційних процесів. До них віднесено: підвищення життєвого рівня населення, збільшення кількості робочих місць, підвищення рівня економіки, стабілізація політичної ситуації всередині держави, протидія нелегальній міграції, забезпечення соціального захисту мігрантів [8, с. 322]. Л. Воловик, котра досліджує демографічну ситуацію і міграційну активність населення периферійних районів, додає до цього переліку розвиток регіональної соціально-економічної інфраструктури (виробничої, соціальної, ринкової), використання внутрішніх ресурсів та підвищення рівня соціально-економічного розвитку адміністративних районів. Вона зазначає, що особлива увага має бути спрямована на місцеві центри, які сприяють відновленню демографічної ситуації [1, с. 207].

Вплив регіональної інфраструктури на формування міграційних процесів підтверджують й інші вчені (А. Гайдуцький, А. Любич, О. Самоєнкова), котрі акцентують увагу на використанні внутрішніх ресурсів для підвищення рівня економіки в регіонах та скорочення обсягу міграції. Відповідно до результатів наукових розвідок та мети нашого дослідження, реалізовано такі основні етапи роботи:

- статистичний аналіз міграційного руху населення у регіонах України;
- кореляційний аналіз між рівнем міграційної активності населення та соціально-еконо-

мічними змінними (фондом заробітної платні, рівнем безробіття, економічною активністю населення, обсягом житлового будівництва в регіонах), що дасть змогу виявити залежність між міграцією та станом ринку праці;

Для з'ясування рівня міграційної активності в регіонах опрацьовано статистичні дані Державної служби статистики України (табл. 1). Загальна кількість вибулих за межі нашої держави в 2017 р. становила 395 тис. 557 осіб. Індекс зовнішніх міграцій (ЗМ) визначено шляхом співвідношення кількості вибулих до загальної кількості населення регіону за формулою:

$$ЗМ = \frac{КВ}{НН} * 100\%, \quad (1)$$

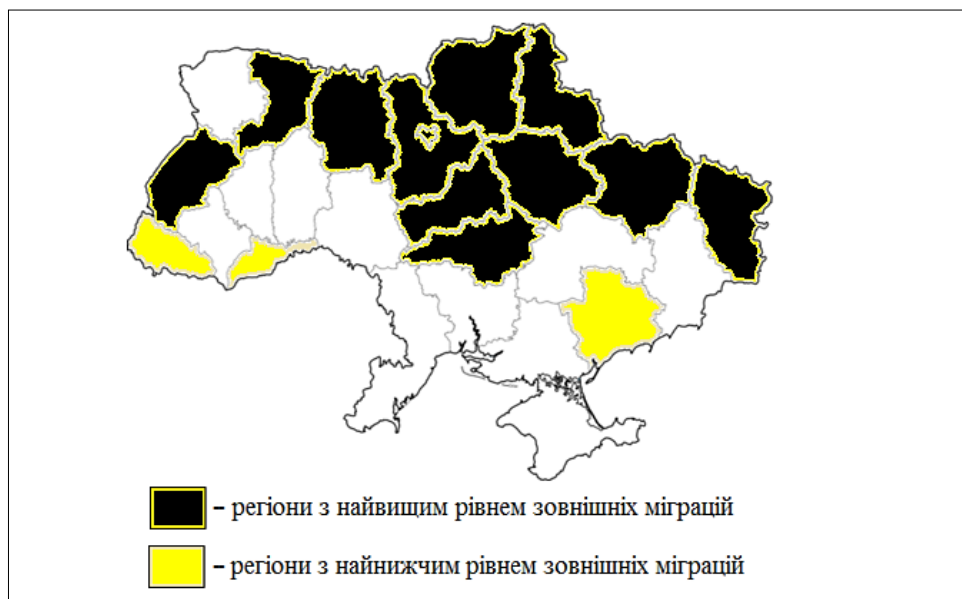
де ЗМ – індекс зовнішніх міграцій (%);
КВ – кількість вибулих;
НН – наявне населення.

Як свідчать дані табл. 1 та рис. 1, найвища еміграційна активність спостерігається у північних, північно-західних та північно-східних областях: Харківській (1,5943%); Сумській (1,5581%); Рівненській (1,4669%); Полтавській (1,4523%); Київській (1,3906%) та м. Києві (1,0903%); Черкаській (1,3448%); Кіровоградській (1,3120%); Житомирській (1,2218%); Львівській (1,0440%); Чернігівській (1,0355%); Луганській (1,0021%). Територіальне розмежування пов'язане з близькістю цих областей до Росії, яка є однією з найбільш потужних країн-реципієнтів для українських мігрантів.

Найнижчою еміграційна активність виявилась у Запорізькій (0,6032%); Чернівецькій (0,6027%) та Закарпатській (0,4855%) областях, які знаходяться на півдні України.

Стан еміграційної активності в окремих регіонах відображає соціальне становище працездатного населення, його економічну ситуацію та окремі політичні тенденції. Дослідники [1–9] стверджують, що на соціальне становище працездатного населення впливають зайнятість, трудовий потенціал, індекс людського розвитку, рівень зареєстрованого безробіття, наявність соціального захисту населення. Економічну ситуацію формують індекс споживчих цін, доходи населення, наявність заборгованості з виплати заробітної платні. Посилюють стан міграційної активності окремі політичні чинники, якими виступають збройні конфлікти, антитерористичні заходи та дії силових структур, що провокують вимушені переселення.

Водночас не в усіх наукових розвідках ці твердження є експериментально обґрунто-

Рис. 1. Просторовий розподіл міграційної активності в регіонах України (на основі аналізу зовнішніх міграцій)

Джерело: складено автором на основі [3]

Таблиця 1

Міграційна активність у регіонах України (на основі аналізу зовнішнього міграційного руху населення)

Адміністративні регіони України	Кількість вибулих (КВ) у 2017 р. (к-ть осіб)	Чисельність наявного населення (НН) у 2017 р. (к-ть осіб)	Індекс зовнішніх міграцій (ЗМ) щодо загальної к-ті населення регіону (%)
Україна	430290	42485473	0,9310%
Вінницька	11661	1583082	0,7366%
Волинська	9496	1039705	0,9133%
Дніпропетровська	27059	3230775	0,8375%
Донецька	31710	4222259	0,7510%
Житомирська	15100	1235860	1,2218%
Закарпатська	6110	1258466	0,4855%
Запорізька	10445	1731329	0,6032%
Ів.-Франківська	13719	1378705	0,9950%
Київська	24258	1744378	1,3906%
Кіровоградська	12609	961003	1,3120%
Луганська	21862	2181546	1,0021%
Львівська	26431	2531818	1,0440%
Миколаївська	10095	1145725	0,8811%
Одеська	20425	2384796	0,8565%
Полтавська	20627	1420329	1,4523%
Рівненська	17041	1161705	1,4669%
Сумська	17130	1099407	1,5581%
Тернопільська	8758	1055752	0,8296%
Харківська	43007	2697598	1,5943%
Херсонська	7674	1051315	0,7299%
Хмельницька	10542	1279838	0,8237%
Черкаська	16484	1225785	1,3448%
Чернівецька	5469	907411	0,6027%

Джерело: складено автором на основі [3]

ваними. Для з'ясування дії соціально-економічних чинників на формування міграційної активності в регіонах розраховано кореляційний взаємозв'язок між такими змінними:

- «міграційна активність – заробітна платня»;
- «міграційна активність – рівень безробіття»;
- «міграційна активність – економічна активність населення»;
- «міграційна активність – обсяг житлового будівництва».

Першим етапом проведеного дослідження стало з'ясування кореляційного

взаємозв'язку між міграційною активністю та рівнем доходів у регіонах. Із аналітичною метою розраховано показники, що характеризують співвідношення кількості вибулих за кордон (вони окреслюють рівень міграційної активності) до розміру середньомісячної номінальної заробітної платні в регіонах. За результатами кореляційного аналізу проаналізовано два основних чинника: а) залежність міграційної активності (кількості вибулих) від рівня середньої заробітної платні в регіонах (із розрахунку на одного штатного працівника); б) залежність міграційної активності (кількості вибулих) від розподілу фонду заробітної платні

Таблиця 2

Кореляційний зв'язок між міграційною активністю населення та розподілом фонду заробітної платні в регіонах

Адміністративні регіони України	К-ть вибулих у 2017 р.	Сер. зар платня за міс. (в розрах. на 1-го штат. працівника, грн.)	Фонд заробітної платні (млн. грн)	Розподіл фонду зарплатні відповідно до наявного населення (грн.)
Україна	430290	8777	69085,4	1626,1
Вінницька	11661	7613	2099,7	1326,3
Волинська	9496	7249	1295,2	1245,7
Дніпропетровська	27059	8247	6584,1	2037,9
Донецька	31710	9886	3978,1	942,2
Житомирська	15100	7207	1547,4	1252,1
Закарпатська	6110	8127	1378,0	1094,9
Запорізька	10445	8305	3063,7	1769,6
Ів.-Франківська	13719	6935	1363,2	988,8
Київська	24258	8719	3096,2	1774,9
Кіровоградська	12609	6798	1201,7	1250,5
Луганська	21862	7484	846,6	388,1
Львівська	26431	7879	3780,4	1493,2
Миколаївська	10095	8828	1722,2	1503,2
Одеська	20425	8297	3801,8	1594,2
Полтавська	20627	7839	2410,1	1696,9
Рівненська	17041	7676	1385,4	1192,6
Сумська	17130	7359	1545,9	1406,1
Тернопільська	8758	6828	1040,9	985,9
Харківська	43007	7447	4239,3	1571,5
Херсонська	7674	7206	1179,9	1122,3
Хмельницька	10542	7559	1571,2	1227,7
Черкаська	16484	7267	1632,8	1332,0
Чернівецька	5469	7265	854,1	941,2
Чернігівська	10632	6656	1270,8	1237,6
м. Київ	31946	14035	16196,5	5527,5
Показник кореляційного зв'язку (за Пірсоном)		0,46906	0,59545	0,40745
Міра кореляційного зв'язку (за Чеддоком)		Помірний прямий	Значний прямий	Помірний прямий

Джерело: складено автором на основі [3]

бітної платні щодо наявного населення. Ці дані викладено в табл. 2.

Визначення кореляційного взаємозв'язку між змінними – це галузь економічної статистики, пов'язана з теорією та практикою вимірювання в економіці. Вона досліджує особливості економічних процесів, представлених у кількісних аспектах аналізу (табл. 3).

Для встановлення залежності використано формулу кореляції добутку моментів Пірсона [5]:

$$R_{xy} = \frac{n \cdot \sum x_i y_i - \sum x_i \cdot \sum y_i}{n \left[n \cdot \sum x_i^2 - (\sum x_i)^2 \right] \cdot \left[n \cdot \sum y_i^2 - (\sum y_i)^2 \right]}, \quad (2)$$

де R_{xy} – кореляційний зв'язок;

x_i – змінні 1;

y_i – змінні 2;

n – кількість змінних.

Високим вважається кореляційний зв'язок, якщо R наближається до 1. Якщо R наближається до 0, то чинники мають низький взаємо-

зв'язок. У практиці наукового дослідження вважається, що кореляція є достатньою, якщо $R > 0,6$ або $R = 0,6$. Високий показник кореляції – 0,8-1. Якщо $R = -1$, кореляційний зв'язок називається зворотним (табл. 4).

У представленому випадку кореляційний зв'язок становить 0,46906 і є помірним, що свідчить про пряму взаємозалежність описаних економічних явищ. Це вказує на те, що на рівень міграційної активності впливає на рівень середньої заробітної платні в регіонах.

Формування життєвого рівня населення залежить не лише від середніх показників заробітної платні в регіоні, а й від фонду заробітної платні та його розподілу відповідно до наявного населення. Кореляційний взаємозв'язок між рівнем міграційної активності та фондом заробітної платні становить 0,59545, що характеризує значну тісноту зв'язку.

Розподіл фонду зарплатні відповідно до кількості наявного населення виступає

Таблиця 3

Схема обчислення кореляції добутку моментів між міграційною активністю та середніми показниками зарплатні за формулою Пірсона

№ з/п	x_i	x_i^2	y_i	y_i^2	$x_i y_i$
1.	11661	135978921	7613	57957769	88775193
2.	9496	90174016	7249	52548001	68836504
3.	27059	732189481	8247	68013009	223155573
4.	31710	1005524100	9886	97732996	313485060
5.	15100	228010000	7207	51940849	108825700
6.	6110	37332100	8127	66048129	49655970
7.	10445	109098025	8305	68973025	86745725
8.	13719	188210961	6935	48094225	95141265
9.	24258	588450564	8719	76020961	211505502
10.	12609	158986881	6798	46212804	85715982
11.	21862	477947044	7484	56010256	163615208
12.	26431	698597761	7879	62078641	208249849
13.	10095	101909025	8828	77933584	89118660
14.	20425	417180625	8297	68840209	169466225
15.	20627	425473129	7839	61449921	161488783
16.	17041	290395681	7676	58920976	130806716
17.	17130	293436900	7359	54154881	126059670
18.	8758	76702564	6828	46621584	59799624
19.	43007	1849602049	7447	55457809	320273129
20.	7674	58890276	7206	51926436	55298844
21.	10542	111133764	7559	57138481	79686978
22.	16484	271722256	7267	52809289	119789228
23.	5469	29909961	7265	52780225	39732285
24.	10632	113039424	6656	44302336	70766592
25.	31946	1020546916	14035	196981225	448362110
Сума	430290	9510442424	198711	1630947621	3574356375

Джерело: складено автором на основі [3]

Таблиця 4

Показник коефіцієнта кореляції за Чеддоком [5]

Коефіцієнт кореляції	Міра зв'язку
1,00	Зв'язок функціональний
0,90–0,99	Дуже сильний
0,70–0,89	Сильний
0,50–0,69	Значний
0,30–0,49	Помірний
0,10–0,29	Слабкий
0,00	Зв'язок відсутній

показником його економічного статку й указує на помірний зв'язок (показник становить 0,40745).

Отже, взаємозалежність між міграційною активністю та показниками заробітної платні в регіонах виявлено, але за економічними критеріями вона має недостатню тісноту зв'язку.

Другим етапом проведеного кореляційного дослідження став аналіз взаємозв'язку між міграційною активністю населення та рівнем безробіття в регіонах. Оскільки за межами України працює 6,5 млн. громадян країни (14% українського населення) [4], котрі свого часу були безробітними у своїй країні, це стало мотивом для з'ясування кореляційного взаємозв'язку. Для цього було вивчено дві змінні: рівень безробіття населення за методологією МОП у 2017 р. (у віці 15–70 років) [3] та рівень безробіття серед населення працездатного віку [3]. Проведений кореляційний аналіз рівня міграційної активності населення та рівня безробіття в регіонах (за даними 2017 р.) показав слабкий зворотний кореляційний взаємозв'язок (відповідно $-0,29252$ та $-0,29161$), тому дані не було представлено у статті. Це свідчить про те, що підвищення міграційної активності не залежить або залежить незначною мірою від рівня безробіття в регіонах.

Третім етапом проведеного дослідження є вивчення кореляційного взаємозв'язку між міграційною та економічною активністю населення в регіонах. Економічно активне населення – це особи від 15 до 70 років, зайняті у різних сферах економічної діяльності, котрі впродовж певного періоду часу забезпечують пропозицію робочої сили на ринку праці [5, с. 99]. Дослідження переміщення економічно активного населення розкриває проблему раціонального використання робочої сили в регіонах. Кореляційний аналіз між міграційною та економічною активністю населення можна простежити за табл. 5.

Як свідчать дані таблиці, міра кореляційного зв'язку між міграційною та економічною активністю населення в регіонах указує на сильну кореляційну залежність. Це свідчить про те, що потужність міграційних процесів прямо зумовлена мірою економічної активності населення в регіонах.

Окрім активності трудових ресурсів та дохідного блоку населення, важливим економічним чинником зовнішньої міграції громадян є їх забезпеченість необхідними умовами проживання. Однією з них є наявність житла, що сьогодні є найбільш капіталоемною часткою витрат населення. Саме необхідність придбання житла і зумовлений цією необхідністю обсяг його будівництва в Україні спонукають громадян шукати більш високої сфери доходів, що дасть змогу забезпечити свої родини життєво важливими умовами проживання.

Тому наступним етапом дослідження є кореляційний аналіз між міграційною активністю населення та обсягом житлового будівництва у регіонах (табл. 6).

За результатами кореляційного аналізу видно, що міграційна активність залежить від обсягу житлового будівництва: між кількістю вибулих та обсягом виконаних будівельних робіт у регіонах установлений значний прямий зв'язок, який становить 0,64159.

Висновки з цього дослідження. Удосконалення політики підтримки українських громадян відповідно до завдань євроінтеграційної політики нашої держави потребує підвищеної уваги до створення належних умов праці, необхідного рівня доходів та достойних умов проживання українців. Недостатня увага до цих питань зумовлює посилений відтік трудових резервів до країн, які пропонують більш вигідні умови оплати праці та забезпечують вищий життєвий рівень населення. Отже, в Україні поступово формується дефіцит економічно активного населення. Так, кількість вибулих з України у 2017 р. становить 430 290 осіб, що у кількісному еквіваленті при-

**Кореляційний аналіз між міграційною активністю населення
та економічною активністю населення в регіонах
(дані подано у % до економічно активного населення відповідного віку)**

Адміністративні регіони України	К-ть вибулих у 2017 р.	Економічно активне населення за методологією МОП у 2017 р. (усього у віці 15-70 років)	Економічно активне населення за методологією МОП у 2017 р. (з них працездатного віку)
Україна	430290	17854,4	17193,2
Вінницька	11661	717,4	694,3
Волинська	9496	418,1	413,5
Дніпропетровська	27059	1520,1	1475,5
Донецька	31710	859,6	831,0
Житомирська	15100	572,6	547,2
Закарпатська	6110	554,5	539,3
Запорізька	10445	805,9	780,5
Ів.-Франківська	13719	610,9	578,3
Київська	24258	793,0	780,1
Кіровоградська	12609	429,4	416,4
Луганська	21862	350,4	330,7
Львівська	26431	1136,6	1119,7
Миколаївська	10095	546,0	529,0
Одеська	20425	1063,8	1038,2
Полтавська	20627	653,3	640,3
Рівненська	17041	520,3	476,8
Сумська	17130	529,4	498,0
Тернопільська	8758	453,0	441,6
Харківська	43007	1327,5	1285,1
Херсонська	7674	497,2	488,1
Хмельницька	10542	566,2	545,8
Черкаська	16484	577,6	566,6
Чернівецька	5469	414,1	366,6
Чернігівська	10632	479,6	458,0
м. Київ	31946	1457,9	1352,6
Показник кореляційного зв'язку (за Пірсоном)		0,76688	0,76564
Міра кореляційного зв'язку (за Чеддоком)		Сильний прямий	Сильний прямий

Джерело: складено автором на основі [3]

рівнюється до кількості мешканців потужного обласного центру. Це зумовлює недостатнє поповнення державного бюджету і загрожує економічній стабільності держави.

Проведений кореляційний аналіз (за даними 2017 р.) показав залежність міграційної активності від низки чинників, якими є середня заробітна платня (помірний кореляційний зв'язок), фонд заробітної платні (значний зв'язок), розподіл фонду зарплатні відповідно до наявного населення (помірний зв'язок), обсяг безробіття (слабкий зв'язок),

кількість економічно активного населення (сильний зв'язок), обсяг виконаних будівельних робіт (значний зв'язок). Це вказує на необхідність підвищення уваги до цих чинників для зниження рівня зовнішньої міграції та формування економічно активного потенціалу в межах країни.

Подальшими перспективами цього дослідження є визначення напрямів, методів та економічних технологій державного регулювання соціально-економічних чинників міграційної активності.

Таблиця 6

**Кореляційний аналіз між міграційною активністю населення
та обсягом виконаних будівельних робіт у регіонах (дані подано у %)**

Адміністративні регіони України	К-ть вибулих у 2017 р.	Обсяг виконаних будівельних робіт у 2017 р.	Індекси будівельної продукції у 2017 р. (у% до відповідного періоду попереднього року)
Україна	430290	105682,8	126,3
Вінницька	11661	3106,5	113,3
Волинська	9496	1483,1	99,0
Дніпропетровська	27059	9712,7	136,7
Донецька	31710	3199,3	105,3
Житомирська	15100	1541,2	142,4
Закарпатська	6110	1357,3	150,7
Запорізька	10445	2582,2	132,7
Ів.-Франківська	13719	2296,4	134,4
Київська	24258	5793,9	122,3
Кіровоградська	12609	1554,5	166,5
Луганська	21862	584,8	74,2
Львівська	26431	6230,3	111,9
Миколаївська	10095	2623,0	116,5
Одеська	20425	11244,7	149,3
Полтавська	20627	5702,2	119,4
Рівненська	17041	1564,1	114,4
Сумська	17130	1259,6	98,2
Тернопільська	8758	1572,4	103,1
Харківська	43007	10053,4	122,9
Херсонська	7674	1008,9	134,6
Хмельницька	10542	2293,4	127,2
Черкаська	16484	1295,1	108,9
Чернівецька	5469	1271,0	109,1
Чернігівська	10632	948,7	130,0
м. Київ	31946	25404,1	133,0
Показник кореляційного зв'язку (за Пірсоном)		0,64159	-0,10032
Міра кореляційного зв'язку (за Чеддоком)		Значний прямий	Слабкий зворотний

Джерело: складено автором на основі [3]

ЛІТЕРАТУРА:

1. Воловик Л.М. Демографічна ситуація і міграційна активність населення периферійних районів (на прикладі Київської області) Географія і туризм. 2011. Вип. 16. С. 200–207.
2. Гайдуцький А.П. Характерні риси української трудової міграції за кордон Економіка та держава. 2010. № 9. С. 88–92.
3. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 28.09.2018).
4. Каждый седьмой украинец оказался гастарбайтером. Главред. 2011. URL: <https://glavred.info/economics/54852-kazhdyy-sedмой-ukrainec-okazalsya-gastarbajterom.html> (дата звернення: 30.09.2018).
5. Любович А.А., Самоєнкова О.В. Економічна активність та зайнятість населення України Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень. 2017. Вип. 3. Ч. I. С. 97–105.
6. Фомішин С.В., Шутак І.Д. Правові основи міжнародної економічної діяльності: навч. посіб. К.: Кондор, 2009. 454 с.
7. Чорна В.О. Міграційна активність українських громадян Актуальні проблеми економічного і соціального розвитку регіону: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конференції: у 2-х т. Донецьк: Ноулідж, 2011. Т. 1. С. 320–322.
8. Чорний Р.С. Нові виклики та загрози внутрішньої міграційної активності населення в Україні. Економіка та держава. 2015. № 6. С. 6–10.

REFERENCES:

1. Volovyk L. M. (2011) Demohrafichna sytuatsiia i mihratsiina aktyvnist naselennia peryferiinykh raioniv (na prykladi Kyivskoi oblasti). Heohrafiia i turyzm : zb. Kyivskoho Natsionalnogo universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Kyiv: Alterpres, 2011. Vyp. 16. pp. 200–207 (in Ukrainian).
2. Haidutskyi A. P. (2010) Kharakterni rysy ukrainskoi trudovoi mihratsii za kordon. Ekonomika ta derzhava. 2010. № 9. pp. 88–92 (in Ukrainian).
3. Derzhavna sluzhba statystryky Ukrainy (2018) Ofitsiyni veb-sait. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (data zvernennia: 28.09.2018).
4. Kazhdyiy sedmoy ukrainets okazsya gastarbayterom (2011) Glavred. 30.09.2011. URL: <https://glavred.info/economics/54852-kazhdyiy-sedmoy-ukrainec-okazsya-gastarbayterom.html>.
5. Liubovych A. A. & Samotoienkova O. V. (2017) Ekonomichna aktyvnist ta zainiatist naselennia Ukrainy Statystryka – instrument sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen : zb. nauk. studentskykh prats. Odesa : ONEU, 2017. Vyp. 3. Ch. I. pp. 97–105 (in Ukrainian).
6. Fomishyn S. V. & Shutak I. D. (2009) Pravovi osnovy mizhnarodnoi ekonomichnoi diialnosti : navch. posib. Kyiv : Kondor, 2009. 454 p (in Ukrainian).
7. Chorna V. O. (2011) Mihratsiina aktyvnist ukrainskykh hromadian. Aktualni problemy ekonomichnoho i sotsialnoho rozvytku rehionu : zb. materialiv Vseukr. nauk.-prakt. konferentsii : v 2 t. Donetsk : Noulidzh (donetske viddilennia), 2011. T. 1. pp. 320–322 (in Ukrainian).
8. Chornyi R. S. (2015) Novi vyklyky ta zahrozy vnutrishnoi mihratsiinoi aktyvnosti naselennia v Ukraini. Ekonomika ta derzhava. 2015. № 6. pp. 6–10 (in Ukrainian).